

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/145490,Wystawa-Gorzki-pokoj-Traktat-ryski-1921-w-Nowym-Saczu.html>
26.04.2024, 18:28

Wystawa „Gorzki pokój. Traktat ryski 1921” w Nowym Sączu

Do 28 lipca 2021 r. na pl. 3 maja w Nowym Sączu można oglądać wystawę IPN przypominającą jedno z ważniejszych wydarzeń sprzed stu lat, które uwieńczyło starania o przebieg granicy wschodniej po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Założeniem ekspozycji jest nakreślenie genezy traktatu pokojowego, zawartego po zwycięskiej wojnie Polski z bolszewicką Rosją, a także ukazanie jego konsekwencji w historii 20-lecia międzywojennego oraz na szerszym tle relacji polsko-rosyjskich i polsko-sowieckich. Wystawa prezentuje losy Polaków, Białorusinów i Ukraińców w kontekście postanowień traktatowych. Część zdjęć pochodzi z prywatnych zbiorów Stanisława Grabskiego, głównego architekta traktatu ze strony Polski, zdeponowanych w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. Oryginalną koncepcję plastyczną wystawy stworzył Jarosław Kłaput.

Traktat ryski to jedno z ważniejszych wydarzeń wieńczących starania o przebieg granicy wschodniej po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Przypominamy wojnę polsko-bolszewicką, preliminaria pokojowe z października 1920 r. i zapisy traktatu negocjowanego w Rydze, podpisanego 18 marca 1921 r. Mówimy o pokoju gorzkim, ponieważ nie udało nam się w pełni wykorzystać możliwości, jakie dawało zwycięstwo w bitwach Warszawskiej i Niemeńskiej. Z drugiej strony w konsekwencji tego pokoju nadzieje na niepodległe państwo utraciła Ukraina, która w czasie wojny polsko-bolszewickiej była

naszym sojusznikiem. Mówimy wreszcie, że był to pokój gorzki, ponieważ poza granicami Rzeczypospolitej znalazło się około półtora miliona Polaków. Z końcem lat 30. XX wieku doszło do tzw. operacji polskiej NKWD, w konsekwencji której wymordowano ponad 100 tys. naszych rodaków. Właśnie tych, którzy zostali po wschodniej stronie granicy ustalonej w Rydze.

15 czerwca 2021 r. w uroczystości otwarcia ekspozycji wzięli udział m.in. dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN Adam Hlebowicz (autor wystawy), dyrektor krakowskiego IPN dr hab. Filip Musiał, wiceprezydent Nowego Sącza Magdalena Majka, sekretarz miasta Piotr Lachowicz, naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Krakowie Michał Masłowski i młodzież z I LO w Nowym Sączu.